

Znak: WZPS-3.431.7.17.2023.ML
Szczecin, 12.11.2024 r.

Pani Dorota Socik
Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Rąbinie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 22 pkt 8 i art. 127 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r., poz. 1283 ze zm.) oraz rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. z 2020, poz. 2285 ze zm.) inspektorzy Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie Delegatura w Koszalinie przeprowadzili w dniach 20-22 listopada 2023 r. kontrolę kompleksową w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Rąbinie. Kontrolą objęto zagadnienia dotyczące sposobu realizacji zadań określonych w ustawie o pomocy społecznej w okresie od dnia 1 stycznia 2022 r. do dnia kontroli.

W związku z kontrolą, której wyniki opisane zostały w protokole kontroli, podpisanym bez zastrzeżeń w dniu 9 września 2024 r., przedstawiam Pani wystąpienie pokontrolne.

Działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rąbinie oceniono pozytywnie z nieprawidłowościami.¹

Kierownikiem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rąbinie jest od 1 marca 2019 roku Pani Dorota Socik.

Gmina Rąbino liczy 3.380 mieszkańców. Liczba rodzin objętych w 2022 r. pomocą Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rąbinie wynosiła 101 (285 osób w rodzinach). W Ośrodku zatrudnionych jest 9 pracowników, w tym (w dniach kontroli) 2 pracowników socjalnych. Ośrodek w dniach kontroli spełniał zatem warunek art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej w kwestii dotyczącej zatrudnienia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2 tysiące mieszkańców. Jednostka nie spełniała jednak warunku, określonego w art. 110 ust. 12 ustawy o pomocy społecznej - zatrudnienia *w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż 3 pracowników socjalnych.*

¹ Przyjęto 4-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna.

Kierownik oraz pracownicy socjalni Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rąbinie posiadają odpowiednie kwalifikacje, wymagane przepisami art. 116 ust. 1, art. 156 oraz art. 122 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej. Ponadto w kontrolowanym okresie pracownicy socjalni GOPS podnosili swoje kwalifikacje poprzez uczestnictwo w szkoleniach.

Rada Gminy Rąbino podjęła Uchwałę Nr XXVII/112/2017 z dnia 29 czerwca 2017 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Rąbino na lata 2017-2021. Kolejna, opracowana w 2023 roku treść Strategii, ze względu na braki merytoryczne nie została pozytywnie zaopiniowana, a Rozstrzygnięciem nadzorczym Nr P-1.4131.312.2023.KD Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 7 września 2023 r. stwierdzono nieważność omawianej uchwały. Akt został przekazany do ponownego opracowania. W dniach kontroli prowadzone były konsultacje z podmiotami ekonomii społecznej w przedmiocie realizacji usług społecznych na terenie Gminy Rąbino, po których zaplanowano ponowne sporządzenie Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Rąbino. Zgodnie z art. 16b ust. 1 ustawy o pomocy społecznej – *Gmina opracowuje strategię rozwiązywania problemów społecznych*. W kontrolowanym okresie w Gminie Rąbino nie obowiązywał taki akt prawa lokalnego.

Zgodnie z art. 16a ust. 1 ustawy o pomocy społecznej GOPS w Rąbinie corocznie przygotowuje Ocenę zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalną sytuacji społecznej i demograficznej gminy. Ocenę przekazano Radzie Gminy w wyznaczonym terminie.

Ośrodek przekazał w wyznaczonym terminie *Sprawozdanie z realizacji programu „Posiłek w szkole i w domu”* oraz *Sprawozdanie roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach MRiPS-03-R*. Ponadto Kierownik GOPS, wypełniając obowiązek art. 110 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej, sporządza corocznie *Sprawozdanie „Informacja z wykonania budżetu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rąbinie*. Ostatnie, za rok 2022, przekazano do Urzędu Gminy Rąbino dnia 28 lutego 2023 r. Nie wniesiono uwag do powyższych sprawozdań.

Na podstawie zbadanej w trakcie kontroli dokumentacji ogólnej oraz spraw indywidualnych nie stwierdzono nieprawidłowości co do merytorycznej zasadności przyznawania poszczególnych rodzajów świadczeń pieniężnych (zasiłki stałe, okresowe, celowe, w tym w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”) i niepieniężnych (posiłki w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”, usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, kierowanie i odpłatność za pobyt w DPS, udzielanie schronienia). Rodziny spełniały kryterium dochodowe uprawniające do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej. Podczas kontroli ustalono, że przyjęte wnioski o udzielenie pomocy oznaczone zostały datą wpływu. Terminowo przeprowadzano wywiady środowiskowe, poprawnie ustalano w nich sytuację rodzinną, mieszkaniową i zdrowotną świadczeniobiorcy. Akta spraw zawierały również w razie konieczności dokumenty potwierdzające stan zdrowia oraz niepełnosprawność świadczeniobiorcy. Decyzje administracyjne zawierały elementy, określone w art. 107 Kpa.

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym (art. 17 ust. 1 pkt. 12 ustawy o pomocy społecznej) należy prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych. Zespół kontrolujący ustalił, że w kontrolowanym okresie oraz do czasu sporządzenia dokumentacji pokontrolnej, Gmina Rąbino nie realizowała tego zadania. Każdy organ administracji jest zobowiązany do wykonywania zadań, jakie spoczywają na nim z mocy ustawy.

Gmina Rąbino nie prowadzi na swoim terenie schroniska, ogrzewalni ani noclegowni. W celu realizacji tego zadania Ośrodek współpracuje z takimi instytucjami na terenie innych gmin, zawierając z nimi stosowne umowy lub porozumienia. Na terenie Gminy Rąbino jest Oddział Domu Miłosierdzia Bożego w Koszalinie, który nieodpłatnie przyjmuje również osoby bezdomne z terenu Gminy Rąbino. W nagłych przypadkach osoby mogą zostać umieszczone w Powiatowym Centrum Kryzysowym w Krzeku lub zabezpieczone w pałacu w Rąbinie, gdzie w gotowości jest 1 pokój z dostępem do kuchni i łazienki. Zgodnie z art. 48a ust. 11 ustawy o pomocy społecznej *wojewoda prowadzi rejestr miejsc, w których gmina udziela tymczasowego schronienia w schroniskach dla osób bezdomnych, schroniskach dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, noclegowniach oraz ogrzewalniach*. Natomiast art. 48a ust. 11 c stanowi, iż *gmina zgłasza wojewodzie wszelkie zmiany danych objętych rejestrem w terminie 14 dni od dnia ich powstania*. GOPS w Rąbinie dokonał w dniu 23 marca 2023 r. zgłoszenia do rejestru Wojewody Zachodniopomorskiego miejsc w schroniskach dla bezdomnych.

Co roku pracownicy socjalni GOPS w Rąbinie wraz z dzielnicowym z rejonu dokonują kontroli miejsc, gdzie mogą przebywać osoby bezdomne, tj. ogródki działkowe, stacja PKP. Odwiedzają ponadto Dom Miłosierdzia Bożego w celu sprawdzenia ilości przebywających tam osób bezdomnych. W Gminie Rąbino corocznie w kontrolę miejsc, gdzie mogą przebywać osoby bezdomne, są zaangażowani sołtysi. Informują pracowników GOPS o osobach przebywających na ich terenie oraz o osobach starszych, samotnych, zagrożonych w czasie zimy.

Zgodnie z danymi zawartymi w Sprawozdaniu rocznym z udzielonych świadczeń pomocy społecznej w roku 2022 pracą socjalną objęto 102 rodziny (286 osób w rodzinach), w tym 5 rodzin (11 osób) wyłącznie w postaci pracy socjalnej. Pracownicy socjalni dokumentują pracę socjalną poprzez przeprowadzanie i opisywanie wywiadów środowiskowych, a także zawieranie z podopiecznymi kontraktów socjalnych. W razie konieczności, sporządzają notatki służbowe z wizyt w środowiskach rodzinnych. Proponowane świadczenia pieniężne lub niepieniężne opisywane są (wraz z uzasadnieniem) w wywiadach środowiskowych i w przygotowywanych decyzjach administracyjnych.

W 2022 r. w GOPS zawarto 3 kontrakty socjalne (zgodnie z informacją zawartą w Sprawozdaniu MRiPS-03-R za 2022 r.), a w kontrolowanym okresie – 4 kontrakty (informacja Kierownika GOPS). Podczas kontroli przeanalizowano 2 z nich. Realizowano je zgodnie z założeniami, klienci wywiązali się z zobowiązań kontraktu, jednak nadal pozostają objęci pracą socjalną i pomocą Ośrodka. W aktach opisano szczegółowo sytuację osób i ich rodzin, a także określano cele i założenia kontraktu, ustalano daty oceny realizacji kontraktu, nadzorowano realizację zaplanowanych działań, sporządzano oceny i monitorowano sytuację osób realizujących kontrakt oraz po jego zakończeniu.

Gmina Rąbino korzysta z żywności w ramach „Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020”. W kontrolowanym okresie GOPS współpracował w tym zakresie z: Kościołem Starokatolickim RP – (w 2022 r. wydano 170 skierowań), Caritas Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej (w 2023 r. wydano 16 skierowań).

Mieszkańcy Gminy Rąbino korzystają z bezpłatnego poradnictwa psychologicznego - w 2022 r. odbyły się 43, a w 2023 r. - 54 konsultacje psychologiczne. Poradnictwo prawne jest organizowane przez Powiat 1 raz w tygodniu w Urzędzie Gminy w Rąbinie. W 2023 r. działała *Szkoła dla rodziców* dla mieszkańców Gminy. Zajęcia z psychologiem odbywały się w Pałacu w Rąbinie 1 raz w tygodniu (10 spotkań po 4 godziny). W 2022

roku prowadzony był program terapeutyczny dla osób doznających przemocy w rodzinie, w ramach którego została utworzona grupa wsparcia - 4 osoby uczestniczyły w spotkaniach. Odbłyło się 11 spotkań. Mieszkańcy Gminy Rąbino mają możliwość skorzystania z porad terapeuty ds. uzależnień. Spotkania odbywają się w GOPS w Rąbinie 2 razy w tygodniu po 2 godziny wg ustalonego harmonogramu. W roku 2022 Odbłyło się 22 spotkania z terapeutą ds. uzależnień, podczas których udzielono 61 konsultacji. W ich ramach prowadzone były rozmowy motywująco-edukacyjne dla osób uzależnionych oraz odbyły się zajęcia dla osób współuzależnionych.

W roku 2023 realizowany był opracowany przez pracowników socjalnych projekt socjalny „Senior – świadomy, zdrowy i potrzebny”. Działania w projekcie zostały zaplanowane w oparciu o przeprowadzoną przez pracowników socjalnych analizę środowiska lokalnego oraz konsultacje z seniorami Gminy Rąbino, klientami Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rąbinie. Głównym celem projektu była aktywizacja społeczna seniorów, czyli podjęcie odpowiednich działań w celu poprawy funkcjonowania osób starszych w środowisku, w społeczeństwie, zwiększenie ich świadomości, poczucia bezpieczeństwa i integracji społecznej. W ramach projektu seniorzy spotkali się z policją, terapeutą ds. uzależnień, ratownikami medycznymi oraz strażakami z OSP.

Pracownicy socjalni udostępniają oferty pracy Powiatowego Urzędu Pracy w Świdwinie podczas wywiadów środowiskowych lub podczas dodatkowych wizyt w środowisku, jak również w siedzibie GOPS, w czasie wizyt klientów. Pracownik GOPS w Rąbinie ma wgląd do rejestru osób bezrobotnych. Pracownicy socjalni współpracują z PUP w Świdwinie oraz Urzędem Gminy w Rąbinie w zakresie typowania osób do wykonywania prac społecznie użytecznych. Ogłoszenia o szkoleniach są wywieszane na tablicy ogłoszeń GOPS.

Osobom opuszczającym zakłady karne udzielano, w zależności od zidentyfikowanych potrzeb, pomocy finansowej (świadczenia pieniężne na zakup żywności, zasiłki okresowe, celowe), w razie potrzeby - schronienie, świadczone pracę socjalną w formie rozmów wspierających, poradnictwa psychologicznego, terapeuty uzależnień i oferowano inne formy pomocy.

Stwierdzone uchybienie w zakresie utworzenia mieszkań treningowych lub wspomaganych wynikało z braku na terenie gminy stosownych lokali. Brak wdrożonej w Gminie strategii rozwiązywania problemów społecznych wynikał z faktu, iż Rozstrzygnięciem nadzorczym Nr P-1.4131.312.2023.KD Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 7 września 2023 r. stwierdzono nieważność przygotowanej przez Radę Gminy uchwały - ze względu na braki merytoryczne nie została pozytywnie zaopiniowana, a akt został przekazany do ponownego opracowania. Do dnia sporządzenia dokumentacji pokontrolnej nie zakończyły się jeszcze prace w tym zakresie. Brak trzeciego pracownika socjalnego wynika z faktu, iż na lokalnym rynku pracy brakuje osób z niezbędnymi kwalifikacjami zainteresowanych podjęciem pracy. Brak trzeciego pracownika socjalnego nie zaburza prawidłowej pracy jednostki – w Gminie mieszka niespełna 4 tysiące mieszkańców, więc dwóch pracowników zabezpiecza potrzeby klientów Ośrodka. Nie spełniono jednak formalnego wymogu art. 110 ust. 12 ustawy o pomocy społecznej, tj. zatrudnienia w GOPS nie mniej niż 3 pracowników socjalnych. Za prawidłową realizację zadań Ośrodka odpowiada kierownik jednostki.

Podczas kontroli przeanalizowano sposób realizacji zaleceń zawartych w Wystąpieniu pokontrolnym Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 3 grudnia 2018 r. (Znak: K-ZPS-3.431.1.7.2018.ML). Stwierdzono, że w kontrolowanym okresie:

1. Prawidłowo ustalano odpłatność klientów za specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
2. Ustalono prawidłowy odsetek odpłatności za zrealizowane w kontrolowanym okresie specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz zwrócono nadpłacone przez klientów kwoty.

Zalecenia zostały zatem zrealizowane.

W związku z powyższym na podstawie art. 128 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej **zalecam:**

1. jako zalecenie znaczące w zakresie zatrudnienia:

zatrudnienie właściwej liczby pracowników socjalnych, zgodnie z art. 110 ust. 12 ustawy o pomocy społecznej,

2. jako zalecenie zwykłe w zakresie realizacji zadań gminy określonych w ustawie o pomocy społecznej:

prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych, zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 12 ustawy o pomocy społecznej,

3. jako zalecenie zwykłe w zakresie dokumentów programowych gminy:

podjęcie działań zmierzających do uchwalenia strategii rozwiązywania problemów społecznych, zgodnie z art. 16b ustawy o pomocy społecznej.

Zgodnie z art. 128 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej jednostka kontrolowana, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, może zgłosić do nich pisemne zastrzeżenia.

Proszę o przekazanie informacji o sposobie realizacji powyższych zaleceń w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia.

Z upoważnienia
Wojewody Zachodniopomorskiego
Dawid Krystek
II Wicewojewoda Zachodniopomorski

Do wiadomości:

Pan Ryszard Poręba
Wójt Gminy Rąbino